

Wachten loont

Columns - 11 mei 2024 - Auteur: Carsten Brzeski

Bijna vijf jaar geleden zag ik Friedrich Merz tijdens een keynote speech voor Amerikaanse studenten. Angela Merkel was nog bondskanselier, maar had het voorzitterschap van hun beider partij, de CDU, al neergelegd. Merz kreeg een tweede kans om het voorzitterschap over te nemen. In de eerste poging 2018 verloor hij nog van de door Merkel gezalfde Annegret Kramp-Karrenbauer. De keynote speech van Merz was zwak en ik verbaasde me waarom iemand met zo veel connecties in de zakenwereld, zich niet kon profileren met duidelijke ideeën en als nieuwe *Macher*. Vijf jaar later staat Merz er beter voor dan ooit, is hij (na de derde poging) sinds 2021 CDU voorzitter en maakt hij grote kans de volgende bondskanselier van Duitsland te worden. Wat is er nu anders?

Op het partijcongres begin mei werd Merz herkozen tot voorzitter en de partij stelde voor het eerst sinds 2007 een nieuw basisprogramma voor. In het kort: de partij wil terug naar verplichte militaire dienst, een aanvulling van het wettelijke pensioen, belastingvrije overuren, asielprocedures in derde landen en is tegen verplicht *gendern*, voor de optie kernenergie en uiteraard voor de schuldenrem.

Merz is er ook in geslaagd zijn oude stokpaardje van Duitse waarden (*Leitkultur*) eindelijk op te nemen in het programma. “Moslims die onze waarden delen” maken deel uit van de religieuze diversiteit van Duitsland. Tegelijkertijd hoort “een islam die onze waarden niet deelt en onze vrije samenleving afwijst” niet thuis in Duitsland. Bij deze *Leitkultur* horen ook kennis van de taal en geschiedenis, evenals de erkenning van het bestaansrecht van Israël.

Het is geen radicale verandering van de partij, meer een cosmetische die beter aansluit bij de conservatieve *Zeitgeist* van nu. De CDU benadrukt interne veiligheid zonder al te veel voor een politiestaat te preken, spreekt de ‘hard werkende Duitsers’ aan en probeert angst voor de energietransitie te sussen. Een beetje conservatief, een scheutje sociaal en een snuifje liberaal. Het doel is duidelijk: Merz positioneert zijn partij als nieuwe anti-partij. Tegen de Groenen, tegen de AfD en uiteindelijk ook tegen Merkel. De naam van Angela Merkel, die zestien jaar bondskanselier was en geen enkele verkiezing verloor, werd tijdens

het congres niet een keer genoemd. Hoe graag de CDU en Merz zestien jaar Angela Merkel willen doen vergeten, zo aanwezig is de voortdurende vrijblijvendheid van Merkels communicatie.

Hoe de CDU de Duitse economie wil hervormen en daarbij vasthoudt aan de schuldenrem, blijft onduidelijk. Net zoals hoe de CDU de klimaatverandering wil bestrijden of de energietransitie voor elkaar wil krijgen. Op dit moment lijkt het voldoende dat de Duitse kiezers een alternatief hebben voor de huidige regering. Want de CDU staat vooral nog steeds voor bestuur. Daarom verrast het niet, dat de partij, als waarschijnlijk enige van oudsher conservatieve partij in Europa, weer rond 30 procent staat. Ook scoorde de partij met Merkel zelfs nog iets hoger.

Friedrich Merz heeft lang moeten wachten op de kroning van zijn politieke carrière. Hij is inmiddels bijna 70. In de jaren 2000 moest hij het afleggen tegen Angela Merkel. Na het tijdperk Merkel had hij drie pogingen nodig om partijvoorzitter te worden. Nu maakt hij grote kansen om volgend jaar bondskanselier van Duitsland te worden. Niet vanwege zijn ideeën of vernieuwing in de partij, of vanwege zijn overtuigende speeches. Maar gewoon, vanwege de *Zeitgeist*.

Deze column is met toestemming overgenomen uit het Belgische dagblad [De Tijd](#).

Dit is een artikel gedownload via [duitslandinstituut.nl](https://www.duitslandinstituut.nl).

Artikel: <https://www.duitslandinstituut.nl/artikel/59305/wachten-loont>